

Albo. 171

Sprawozdanie

komisyi bankowej o Banku krajowym.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 16. Października 1884. polecił Sejm Wydziałowi krajowemu, żeby na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył projekt do zmiany statutów Banku krajowego, projekt rozszerzający prawa i zakres działania Rady nadzorczej przy wymiarze, przyznawaniu i udzielaniu pożyczek hipotecznych, tudzież zawierający postanowienia co do składu i sposobu wyboru Rady nadzorczej.

Gdyby Wydział krajowy był się trzymał dosłownego brzmienia tej uchwały, to ów projekt do zmiany statutu bankowego byłby obecnie dopiero przedmiotem dyskusyi w Sejmie i w najlepszym razie dopiero w połowie roku 1886., po uzyskaniu przyzwolenia ze strony c. k. Rządu, mógłby otrzymać moc obowiązującą. Wydział krajowy, pragnąc aby intencyom Sejmu, wyrażonym w powyższej uchwale, jak najprędzej stało się zadość, niezwłocznie po zamknięciu Sejmu zajął się tą sprawą i postanowieniem z dnia 16. Grudnia 1884. wprowadził zgodnie z wnioskami Rady nadzorczej zmiany w regulaminie Banku, które rozszerzyły zakres działania Rady nadzorczej w myśl uchwały sejmowej i w myśl sprawozdania komisyi bankowej, a nadto zobowiązały Radę Nadzorczą do odbywania posiedzeń przynajmniej raz w każdym miesiącu.

Wydział krajowy, postanawiając rzeczzone zmiany regulaminowe, poszedł nieco dalej nawet w kierunku przez Sejm wskazanym, niż był zamiar Sejmu wypowiedziany w owej uchwale. Wydział krajowy nadał bowiem prezesowi Rady nadzorczej prawo wglądania we wszystkie czynności bankowe, a więc nietylko w owe czynności, które są wyliczone w §. 70. statutu, nadał temuż prezesowi prawo do brania udziału w posiedzeniach Dyrekcji i zobowiązał go do zdawania sprawy Radzie nadzorczej o wszystkich swoich spostrzeżeniach. Bez szkodliwego zahamowania działalności Banku zakres działania Rady nadzorczej niemógłby być jeszcze więcej rozszerzonym. Pomimo więc, iż forma wskazana uchwałą sejmową z dnia 16. Października 1884. nie została załatwioną, to jest, iż rozszerzenie uprawnienia Rady nadzorczej nastąpiło nie na drodze zmiany statutu, lecz na drodze zmiany regulaminu, to jednak przyznać należy, iż co do treści intencyom Wysokiego Sejmu w tym kierunku w zupełności stało się zadość. Zmian co do składu i wyboru Rady nadzorczej nie mógł Wydział krajowy przeprowadzić za pomocą postanowień regulaminowych, bo to nie leży w zakresie jego kompetencji.

Niepoprzestając na faktycznym wprowadzeniu w życie głównej myśli, wyrażonej w uchwale sejmowej, Wydział krajowy pragnąc także co do formy zastosować się do brzmienia tej uchwały, polecił Dyrekcji Banku krajowego, żeby mu w tym przedmiocie wnioski swoje przedstawiła. Otrzymawszy takie polecenie Dyrekcya odniosła się do Rady nadzorczej, a ta uchwaliła dnia 5. Lipca 1885. wnieść do Wydziału przedstawienie tej treści, iż nowa redakcya statutu stanie się rzeczą konieczną w r. 1887. już ze względu na to, że wówczas będzie się kończył pierwszy period emisji obligacyi komunalnych, iż przy tej sposobności będzie można wprowadzić do statutu wszelkie zmiany, jakie w owym czasie będą wskazane doświadczeniem dłuższem, bo blisko czteroletniem, że jednak na teraz należałoby wstrzymać się od wprowadzania zmian a to ze względu na rozwój młodej instytucyi, dla której coroczne przerabianie statutu, dopiero co uchwalonego, nie byłoby pożytecznem. Przedstawieniu temu nie można odmówić słuszności, zwłaszcza gdy co do rzeczy głównej zmiana statutu nie jest na teraz konieczną, gdy za pomocą zmiany regulaminu stało się zadość woli Sejmu, a za rok będzie sposobność do spełnienia intencji Sejmu także co do formy.

W myśl tego przedstawienia Rady nadzorczej Wydział krajowy nie przedstawia projektu do zmiany statutu Banku.

W dalszym ciągu swego sprawozdania Wydział krajowy wylicza czynności organizacyjne, dokonane w czasie, tem sprawozdaniem objętym. Między temi najważniejszym było wydanie etatu urzędników i sług bankowych, oraz przepisów porządku służbowego.

Na podstawie etatu było ku końcowi roku 1885. obsadzonych posad urzędowych 25, a służbowych 7. Płace urzędników wynosiły 26.420 zł., płace sług 3.240 zł. Łącznie więc wynosiły płace roczne, oprócz płacy trzech dyrektorów, 29.660 zł. Dyety członków Rady nadzorczej podwyższone zostały z 5 zł. na 10 zł. Organów pomocniczych, zatwierdzonych przez Wydział krajowy, było w całym kraju 48. Są to kasy oszczędności, Towarzystwa zaliczkowe i t. p.

Nakoniec przedkłada Wydział krajowy zamknięcie rachunków Banku krajowego za czas od rozpoczęcia czynności Banku, to jest od 1. Lipca 1883 do końca r. 1884., oraz bilans z dnia 31. Grudnia 1884.

Na pierwszy rzut oka mogłoby się wydawać ponętne krytyczne ocenienie dotychczasowej działalności Banku, której rezultaty znalazły wyraz w tych dwóch dokumentach. Komisya wszelako jest zdania, iż szczegółowy rozbiór tej działalności, o ileby oczywiste usterki nie dały do tego powodu, byłyby jeszcze przedwczesnym.

Instytucya tego rodzaju w pierwszych kilkunastu miesiącach swego istnienia nie może rozwinać silnej i skutecznej inicjatywy. W tym pierwszym okresie bytu rola jej musi raczej być bierną, ona musi przyjmować interesa, jakie się do niej zgłaszają, a dopiero wyrobiwszy sobie obszerną klientelę i wziętość, może pomyśleć o wywoływaniu i tworzeniu interesów z własnej inicjatywy.

W przeciągu pierwszych ośmnastu miesięcy wynosił obrót kasowy 87,745.549 zł. dochód brutto 111.191 zł. Wydatek włącznie z odpisaniem strat (1.627 zł.) i amortyzacją ruchomości (970 zł.) wynosił 85.124 zł. Czysty zysk w ilości 26.067 zł. został rozdzielony według klucza ustanowionego w §. 62. statutu i złożono z niego na kapitał zakładowy 40% t. j. 10.427 zł. na fundusz rezerwowy 30% t. j. 7.820 zł., i na specjalną rezerwę dla pożyczek komunalnych 30% t. j. 7.820 zł. Cała rezerwa oddziału komunalnego wynosiła według bilansu 20.395 zł. a wartość imienna będących w obiegu obligacyj komunalnych wynosiła dnia 31. Grudnia 1884 kwotę 683.100 zł.

W obec powołania Banku krajowego, jakie Sejm uchwałami swemi dość wyraźnie nakreślił, cyfra czystego zysku gra podrzędną rolę. Bank, którego zadaniem jest dostarczanie kredytu tańszego od banków prywatnych i obniżania tym sposobem stopy procentowej, w kraju praktykowanej, bank powołany do dostarczania kredytu rozdrobnionego do minimalnych kwot

w swym dziale hipotecznym, bank, który jako zakład krajowy musi unikać interesów rezykownych, chociaż te właśnie częstokroć największe przynoszą zyski bank taki nie może wykazywać wielkich dochodów brutto. Wydatki zaś, które od tych dochodów potrącić należy, aby wydobyć cyfrę czystego zysku, w pierwszej epoce bytu takiej instytucji muszą być wielkie w stosunku do obrotu interesów. Administracja musi być tak urządzoną, iżby mogła podołać rozwojowi zakresu choćby najpomyślniejszemu.

Komisya nie powtarza wszystkich cyfer, zestawionych z wzorową jasnością w przedłożonym bilansie i zamknięciu rachunków, i kończy swoje sprawozdanie wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy:

1. Przyjąć do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o Banku krajowym;
2. udzielić Dyrekcji Banku krajowego absolutorium z rachunków za czas od 1. Lipca 1883. do 31. Grudnia 1884.

Lwów, dnia 12. Stycznia 1886. r.

Przewodniczący:
Adam Sapięha.

Sprawozdawca:
Smarzewski.

